

هو الله
رب العالمين



جایگاه‌شناسی درس خارج

(دستیابی به کارآمدی در تحصیلات حوزوی)

ساختار بحث

مقدمه:

▪ هویت درس خارج

بدنه:

▪ شاخص‌های درس خارج اثربخش

▪ راهبردهای درس خارج اثربخش

نتیجه:

▪ پیشنهادی برای چشم‌انداز درس‌های خارج

مقدمه: هویت درس خارج

وضعیت مطلوب	وضعیت موجود
فعالیت پژوهشی که در طی آن، روش پژوهش در علوم و معارف اسلام، آموزش داده می شود.	فعالیت آموزشی که در طی آن اقوال در مسائل علم فقه، نقل و نقد می شود.



تعریف درس خارج:

فعالیت پژوهشی که در طی آن، روش پژوهش در علوم و معارف اسلام، برای دست یابی موجه به نظر خداوند، آموزش داده می شود.

درس خارج، آموزش پژوهش محور است پس
تابعی است از ساختارها، قواعد و قوانین آموزش و تحقیقات

مبنا و نقطه نفوذ به بحث:



تعیین شیوه آموزش و پژوهش تابع اهداف سیستم هستند پس:
برای دستیابی به جایگاه درس خارج باید
اهداف سیستم آموزشی و پژوهشی حوزه مشخص شود
که این اهداف، خود، تابعی از اهداف کلان حوزه و طلبگی است

- ماموریت حوزه‌های علمیه
- یک طلبه، دانش‌پژوه رشته
- اسلام‌شناسی است.

□ خروجی حوزه باید چگونه شخصی باشد؟

همانطور که روانشناسی رشته‌ای است که خروجی آن می‌تواند روانکاوی کند،

و همانطور که پزشکی رشته‌ای است که خروجی آن می‌تواند طبابت کند،

و...

اسلام‌شناسی هم رشته‌ای است که خروجی آن

می‌تواند **برنامه** رفتار خود و جامعه را بر اساس برنامه اسلام، تعیین کند.

شاخص اصلی درس خارج منجر به اجتهاد (هویت اجتهاد)

ساختار بحث

مقدمه:	• هویت تحصیل
بدنه:	• مدل تحصیل اثربخش
	• راهبردهای تحصیل اثربخش
نتیجه:	• شاخص‌های تحصیل اثربخش
	• پیشنهادی برای چشم‌انداز حوزه

بتواند با استناد به منابع دست اول دین به این سوال پاسخ دهد و از استناد خود دفاع کند، عقلانیت پاسخ خود را اثبات کند، برتری پاسخ خود را بر پاسخ‌های مشابه ملموس نماید.

نظر اسلام در مورد چیست؟

و برای پیاده‌سازی آن در زندگی
چه مدل و برنامه‌ای را ارائه کرده است؟

فهرستی از سیستم‌های مورد نیاز یک جامعه

سیستم محیط زیست	سیستم مدیریت کلان
سیستم قضاوت و دادگستری	سیستم حقوقی و قوانین
سیستم نظارت و کنترل	سیستم اداری
سیستم امنیت و دفاع	سیستم شهری (معماری، حمل و نقل، شهرسازی)
سیستم روابط بین الملل	سیستم مسکن
سیستم عبادی و معنوی	سیستم ارتباطات
سیستم گروه‌های اجتماعی	سیستم پول و اقتصاد
سیستم رسانه	سیستم کشاورزی و تولید غذا
سیستم فرهنگی	سیستم صنعت و تولید ابزار و لوازم
سیستم خانواده	سیستم تجارت و توزیع
سیستم مدیریت زمان	سیستم بهداشت و درمان
(در یک کلام، سیستم پیشرفت و توسعه)	سیستم اطلاعات و آمار
	سیستم آموزش و تحقیقات
	سیستم کار و مشاغل



جایگاه مقطع آموزشی درس خارج

○ لایه های فهم و ادراک و شاخصه آنها

ردیف	لایه فهم	نمادهای تشخیص و اندازه گیری
۱	تصور اولیه	← بتواند به یاد بیاورد، بازگو کند، تطبیق کند
۲	فهم اولیه	← بتواند به بیان خود مطلب را بازگو کند
۳	فهم کاربردی	← بتواند به کار ببرد، تعمیم دهد، توصیه کند
۴	فهم تحلیلی	← بتواند آسیب شناسی کند و راه ترمیم را نشان دهد
۵	فهم نقادانه	← بتواند چند نظر را ارزیابی کند و بین آنها قضاوت کند
۶	فهم خلاقانه	← نظریه بدهد، تولید کند، ابداع نماید

هواک



مدل تحصیل اثربخش



تحصیل مهارت محور

قال امیرالمومنین علیه السلام:

الْعِلْمُ يُرْشِدُكَ وَ الْعَمَلُ يَبْلُغُ بِكَ الْغَايَةَ

ترجمه: دانایی، فقط راهنماست،
مهارت های عملی است که نتیجه بخش است.



راهبردهای تحصیل اثربخش



۱. الْعِلْمُ عَلَيْهِ قُفْلٌ وَ مِفْتَاحُهُ السُّؤَالُ
۲. اَعْقُلُوا الْخَبَرَ عَقْلَ دِرَايَةِ لَا عَقْلَ رِوَايَةِ
۳. اضْرِبُوا بَعْضَ الرَّأْيِ بِبَعْضٍ يَتَوَكَّدُ مِنْهُ الصَّوَابُ
۴. اَطْلُبِ الْعِلْمَ بِاسْتِعْمَالِهِ
۵. كُونُوا نَقَادًا لِلْكَلامِ

راهبردهای پنج‌گانه:

حل مساله + تفکر تحلیلی + مطالعه تطبیقی +

بررسی کاربردی + تفکر نقادانه

پیشنهادی برای چشم انداز حوزه مبتنی بر درس های خارج پژوهش محور



حوزه علمیه در افق ۱۴۰۴ حوزه ای

پژوهش محور است که براساس نقشه علمی،

دارای محصولات علمی است؛

محصولاتی که به صورت تبادلی و مستمر بر کیفیت آنها افزوده می شود،

و در جهت کارآمد کردن علوم حوزوی برای کیفیت افزایی در زندگی فردی،

اجتماعی و تمدن سازی الهی حرکت می کند.

(برنامه سازی برای توسعه اسلامی)

ساختار بحث

مقدمه:	• هویت تحصیل
بدنه:	• مدل تحصیل اثربخش
	• راهبردهای تحصیل اثربخش
	• شاخص های تحصیل اثربخش
نتیجه:	• پیشنهادی برای چشم انداز حوزه

منابع مطالعه و بررسی بیشتر:

کتاب راهنمای تحصیل (براساس نگرش اسلام به دین، علم و عالم دینی)

کتاب راهنمای تحقیق (براساس نگرش اسلام به علم و هستی)

کتاب نگرش سیستمی به دین (دین در عرصه استراتژی)

سند راهبردی تحول در نظام آموزشی حوزه